

8. Мрищук Н. Мала проза Євгена Гуцала: поетика жанру: монографія / Наталія Мрищук. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2001. – 150 с.
9. Наєнко М.К. Історія українського літературознавства: підручник / М.К. Наєнко. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 360 с.
10. Новиченко Л.М. Вибрані праці: у 2 т. / Л.М. Новиченко. – К.: Дніпро, 1984. – Т. 1. – 437 с.

The article deals with the peculiarities of lyric and psychological prose by Ye. Hutsalo in the literature and critical reception of the last year decades.

Key words: lyric, prose, psychologism, sixties, literature and critic value.

УДК 070.4

Н. Л. Дашенко

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

САМВИДАВІВСЬКА ГАЗЕТА «ТЕРНОВЕ ПОЛЕ»: ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ ТА ЖАНРОВИЙ АСПЕКТИ

У статті зроблено спробу доповнити історію української неформальної преси («альтернативної преси», «перебудовного самвидаву») періоду розпаду радянської системи і становлення незалежної України відомостями про перші номери (№№1-11) газети «Тернове поле», які можна вважати підпільними, бо друкувалися нелегально, тому й становлять певний інтерес для вивчення з погляду жанрових, проблемно-тематичних особливостей.

Ключові слова: газета «Тернове поле», тематика, жанри, замітка, звіт, інтерв'ю, стаття.

Нині неформальна неофіційна самвидавча періодика кількох останніх десятиліть минулого століття через свою бібліографічну рідкість стає як предметом колекціонування, так і об'єктом професійних журналістикознавчих, соціологічних, історичних, філологічних досліджень. Так, у 1998 р. при видавництві «Смолоскип» виник музей-архів і Документаційний центр українського самвидаву. За короткий час до Києва було перевезено весь архів українського самвидаву і українського правозахисного руху, який комплектувало протягом років видавництво «Смолоскип» у США. Багато документів українського самвидаву отримано вже в Україні. Зібрано чи не найбільшу в Україні колекцію самвидавних журналів і неформальних часописів, яка нараховує близько тисячі найменувань. У серпні 2005 р. до 10-ої річниці Незалежності України підготовлено перший випуск інформаційного бюлетеня Музею-архіву під назвою «Український самвидав», який редагує О. Обертас [8]. Його монографія «Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років)» [7] – перша системна спроба дослідити самвидав в Україні. В Росії антологію самвидаву, що охоплює 50-70 рр. ХХ ст., упорядкував М. Барбакадзе [1].

У каталозі приватного архіву українського періодичного самвидаву та неформальної преси 1986-1991 рр. В. Кіпіані заповнено понад сімсот позицій. «Незабаром... побачить світ каталог, в якому буде вперше систематизовано інформацію про 1200 видань. Таким чином, можна зробити цікавий висновок – під час перебудови та боротьби за свободу, у 1989-1991 рр., незалежні газети виникали практично щодня» [5].

«Незалежні друківані видання почали видаватися «неформальними» суспільно-політичними і культурно-патріотичними організаціями... Оскільки монополія комуністичної партії розповсюджувалася не лише на існуючі офіційні видання, а й на друкарні та поліграфічні підприємства, то перші числа альтернативних офіційним періодичним виданням друкувалися за межами України (у Прибалтиці) і доставлялися звідти за допомогою кур'єрів...» [3, с. 16].

У 1989-1991 рр. з'являються такі регіональні періодичні видання НРУ: «Народна справа» (Волинська крайова організація), «Поклик» (Івано-Франківська міська організація), «Голос Карпат» (Карпатське зональне відділення), «Гомін» (Полтавське товариство «Рідне слово» та міська організація НРУ), «Черкаський час» (Черкаська міська організація), «Червона калина» (Уманська організація Руху) та ін.

«Матеріали преси відбивають події громадсько-політичного і культурного життя, які мали місце в Україні у досліджуваній період... З-поміж рухівських видань виділимо незалежну громадсько-політичну газету «Час – Time», газети осередків НРУ: «Вісник Руху» (секретаріат НРУ), «Вибір» (Київ), «Вільне Поділля» (Вінниця), «Вільне слово» (Закарпаття), «Вісті», «На сполох!» (Харків), «Віче» (Житомир), «Віче» (Львів), «Волинь», «Рада» (Рівне), «Галичина» (Івано-Франківськ), «Громада» (Чернігів), «Демократичний вибір» (Одеса), «Думка» (Кіровоград), «За київським часом» (Київ), «Народна справа» (Луцьк), «Оглядач», «Тернове поле» (Тернопіль), «Рух» (Запоріжжя) та ін. В 1991 р. Рух видавав 46 часописів» [2, с. 200].

Доповненням історії української неформальної преси періоду розпаду радянської системи і становлення незалежної України може стати пропонований у цій публікації матеріал про самвидавівську газету Тернопільського

крайового осередку Народного руху «Тернове поле». Матеріал зібрано й опрацьовано у сімейному архіві першого редактора видання Левка Крупи та у фондах Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки.

У цій статті маємо на меті проаналізувати з точки зору жанрових і проблемно-тематичних особливостей одне видання українського «перебудовчого самвидаву» (В. Кіпіані) чи «альтернативної преси» (О. Вільчинський) – перші номери (№№1-11) газети «Тернове поле», які можна вважати підпільними, бо друкувалися нелегально.

У Тернополі восени 1989 р. відбувалося багато демократичних подій, однією з яких є вихід у жовтні першого випуску газети Тернопільської організації Народного руху України за перебудову (ТО НРУ) «Тернове поле». Згодом окремі числа потрапили в архіви, підшивки місцевих бібліотек і навіть у колекції таких бібліографічних центрів, як Москва і Санкт-Петербург. У зведеному каталозі періодичних видань «Самвидав і нова політична преса» міститься такий опис: 1707. Тернове поле: Видання Тернопільської крайової організації Народного Руху України / Ред. Л.Крупа. – Тернопіль, 1989 [9].

Підшивка газети ТО НРУ «Тернове поле» [10], що зберігається у сімейному архіві Крупів, цінна тим, що містить номери, які було надруковано підпільно у Вільнюсі. У фондах Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки зберігається підшивка газети «Тернове поле» за 1990, 1991, 1993-1999 рр. Відзначимо, що підшивка не повна: у ній відсутні ті випуски газети, які ми називаємо підпільними, та бракує багатьох номерів за вказаний період. Ця неповнота зумовлена, ймовірно, тим, що видання не передплачувалося, не мало встановленої періодичності, певний час було неформальним, самвидавівським, тому потрапляло в категорію специфічних видань, які збирають ентузіасти або колекціонери.

У перших номерах вихідні дані відсутні. У №1-2 виступає підпис «редколегія», у №4 вже вказано адресу і телефон ТО НРУ та редактора – Левка Крупу, у №5 – відповідального секретаря Михайла Левицького. З травня 1990 р. газета починає друкуватися легально у Чортківській районній друкарні управління у справах видавництва і поліграфії виконкому Тернопільської обласної ради народних депутатів. Її тираж 4-10 тисяч примірників, найбільший наклад – 15 тис. (№8). Обсяг – один друкарський аркуш, формат А3, №1-7 – формат А4.

Перший номер починається матеріалом «Під стяг Народного руху», який має мотиваційно-агітаційний характер. Автори у слові «від редакції» кажуть: «Можливо, не кожному з нас вистачить громадянської мужності, національної свідомості, високої гідності і навіть звичайної людської совісті розчистити до кінця тернисту дорогу народного поступу до історичної справедливості». Закликають прихильників демократичних організацій стати головними кореспондентами газети.

Загалом у першому числі видання подано 10 матеріалів: два агітаційного характеру без підписів («Під стяг Народного руху», «До уроку з історії України»); передрук без посилання на джерело «Галицька волость в 1918 р.»; анонімну гумореску «Цілковито секретно»; три матеріали на тематичній сторінці «Хлопці ж бо то, хлопці як соколи», присвяченій українським січовим стрільцям – темі на той час «закритій», але надзвичайно популярній (автори – Олесь Ангелюк, Богдан Гнатович); три – на четвертій сторінці у літературно-мистецькій рубриці «Сурмач» (вірші Георгія Петрука-Полика та Олесь Ангелюка, текст і ноти пісні «Павутинка» на слова М. Левицького, музику В. Подуфалого).

Весь другий номер присвячено установчому з'їздові Народного руху України. Редколегія пише: «на сторінках нашої газети подасмо кілька виступів делегатів з'їзду з тих промов, які, можливо, не будуть опубліковані в офіційній пресі». Подано виступи члена оргкомітету з'їзду, відповідального секретаря Тернопільської обласної організації СПУ Георгія Петрука-Полика, депутата ВР УРСР Вілена Мартиросяна. У формі оголошення про конференцію Тернопільської крайової організації НРУ за перебудову редколегія закликає «створювати осередки Руху, тим самим прилучаючись до святої справи відродження України в час перебудови».

Уже четвертий номер «Тернового поля» виходить на восьми сторінках, що є свідченням, по-перше, напливу інформації, яка надходила в редколегію, по-друге, популярності газети – одного з неофіційних видань, що подавали матеріали на заборонені донедавна теми, а також інформували про діяльність Руху. (На той час на Тернопільщині почали виходити газети «Дзвін» (товариство «Меморіал»), «Тернистий шлях» (Українська гелісінська спілка), «Посвіт» (товариство «Вертеп») та ін.) Цей номер має своєрідний «законодавчий» характер, бо публікує матеріали крайового віча НРУ: доповіді голови Тернопільської крайової організації НРУ за перебудову М. Левицького, кандидата філософських наук, викладача Тернопільського державного педагогічного інституту ім. Я. Галана Володимира Стародубця; склад крайової ради Руху, Маніфест блоку незалежних демократичних організацій, дві резолюції віч, звернення, хроніку новин про переслідування і спротив влади рухівській діяльності в краї (с. Лапшин Бережанського р-ну, с. Озерна Зборівського р-ну, с. Гримайлів Густинського р-ну), три інформаційних замітки, два передруки з польських газет «Свідчення очевидця» (Інформаційний бюлетень «Фенікс» Гожувської «Солідарності», №197 від 29.08.1989 р.), «Злочини НКВС» (газета «Краківські вісті», №262 від 07.11.1942 р.). Рубрику «Сурмач» заповнили спогади Олесь Ангелюка «Етап».

Цей номер газети можна назвати «виходом із підпілля», бо тут уперше вказано редактора та адресу Руху у Тернополі. Починаючи з цього випуску, фіксуємо удосконалення та збагачення її проблемно-тематичного та жанрового наповнення. У цьому (№4) і в наступних «нелегальних» числах часопису переважають інформаційні жанри: замітка (розширена), звіт, зрідка інтерв'ю; з'являються аналітичні матеріали у вигляді статті. Друкуються листи читачів. Характерною ознакою цих номерів є постійна присутність текстів, що належать до ораторського

мовлення (газета ж публікує їх із рукописів промов), текстів, що мають офіційно-діловий характер і пов'язані із політичними подіями. Наприклад, виступи Б. Ткачика, О. Полянського, М. Левицького та інших громадсько-політичних діячів того часу. Серед виголошених на різних масових зібраннях *промов* варто назвати такі: «В ролі дойної корови» народного депутата СРСР С. Конєва, «Про догми та передвиборні лозунги» Б. Бойка (№5); «Реформа політсистеми і консерватизм партійно-бюрократичного апарату» В. Колінця, «Проблеми відродження села» В. Турецького (№6); *доповідь* І. Герети на першій звітно-виборній конференції обласної організації Товариства української мови ім. Т. Шевченка (№8); доповідь М. Косіва «Повернення до віри батьків – процес невідворотний» (№10-11), виголошену на спільній конференції громадських організацій 10 січня 1990 р. у Львові та ін.

На сторінках «Тернового поля» – велика кількість *резолуцій* зборів, мітингів, віч (наприклад, резолюція сходу громадян тернопільського краю про хід реєстрації кандидатів в депутати УРСР); *рішень, заяв, постанов, протестів, звернень* (наприклад до ВР УРСР про недопущення побудови через о. Хортиця автомобільної траси; до громади щодо виборів тощо. Звернення мають колективний характер – підписані або персонально групою осіб, або від імені організацій – Товариства української мови, осередків Руху тощо). Надруковано у газеті *ухвали, статуту*, передруки усіх *Універсалів* УНР, *відкритий лист, стенограму*. Бачимо, що газета виступала розповсюджувачем інформації про масові протестні заходи, про діяльність новостворених громадських організацій, позиція яких фіксувалася саме в перелічених документах.

Подібне спостереження роблять усі, хто аналізує неофіційну періодику часів становлення незалежності. Так, С. Бондаренко відзначає, що в цій пресі друкувалися «ухвали, заяви, звернення Великої Ради НРУ, протоколи засідань Центрального Проводу, Секретаріату і Ради Національностей НРУ, листи, листівки-звернення та пропозиції місцевим рухівським організаціям. Зазначені документи дають уявлення про динаміку рухівських процесів по всій Україні, свідчать про роль і авторитет Руху, відбивають різні напрями його діяльності в контексті проблеми» [2, 197].

Оскільки початково, особливо у підпільний період, газету створювали не журналісти чи поліграфісти за фахом, а громадсько ініціативні люди, то не можемо відзначити, що матеріали «Тернового поля» мають чітке жанрове журналістське окреслення. Проте тексти засвідчують досить високий загальний рівень культури викладу, переважно хронологічну послідовність, змістово-композиційну цілісність. Серед багатьох публікацій відзначимо *аналітичну статтю* В. Стародубця «Сучасний політичний момент і проблеми Руху» (№9); *статтю* «Політичне протистояння» Д. Ільчука (№10); «Гетьман Іван Мазепа» Я. Карп'яка (№11).

Цікаво, що у газеті під загальною назвою «Хроніка» подаються не інформаційні повідомлення у кількох фразах без заголовків, а тексти, які за жанровими характеристиками належать до *заметки*. Так, у №8 сьомовосьма сторінки заповнені заметками про події національного відродження: відкриття греко-католицької церкви (с. Королівка Борщівського р-ну); передвиборні збори (с. Скв'ятин, с. Королівка); рухівську організацію в м. Копичинці; про концерти театру пісні Т. Петриненка «Гроно»; про пікетування обкому КП; про великий передвиборний мітинг в Тернополі на Співочому полі; про рейди рухівців до Вишнівця, Ланівців та ін. У №10 представлено підготовану І. Геретою хроніку шевченківських заходів під назвою «Наш край вшанує Кобзаря». В №11 – хроніка у вигляді публікації документів: рішення, декрету, постанови, телеграми, резолюції.

З погляду оперативності й інформаційної ефективності найоптимальнішим жанром для будь-якого видання виступає саме заметка та її жанрові різновиди. Вона дає змогу показати динаміку подій, розповісти про подію докладніше і ширше, ніж хроніка. Розширена інформаційна заметка може містити історичну довідку та паралель, штрихи до портрета, передавати місцевий колорит. «У розширеній інформаційній заметці поряд із новинами міститься коментар, оцінка факту, ставлення автора до нього... Часом у розширеній заметці осмислюються не один, а кілька фактів, може, не пов'язаних, але які дозволяють підкреслити певне явище. Таким чином, розширена інформаційна заметка дає автору можливість барвисто піднести читачеві новини» [6].

Таким жанровим характеристикам у газеті «Тернове поле» відповідають *інформаційні заметки* Н. Гац про вшанування жертв радянських репресій у Луцьку; М. Крупи про участь тернопільських організацій у фестивалі «Подільські візерунки» у Кам'янці-Подільському; про зустрічі з кандидатами у народні депутати у селах області; про вечори пам'яті Я. Струхманчука, К. Студинського, Л. Курбаса, які провів «Меморіал»; про першу наукову сесію відродженого НТШ у Львові; про заснування у Львові Археологічного товариства ім. Я. Пастернака та б.ін. Як розширену інформаційну заметку можемо окреслити матеріал «Процеси, позначені печаттю руху» про установчі збори осередку Руху у педінституті (І. Медоборець).

Поширеним жанром аналізованого видання є *звіт*. Основною функцією цього жанру є точно поінформувати про важливі суспільно-політичні події, без подробиць і детальних коментарів побаченого і почутого. В умовах майже щоденного темпу мітингів-нарад того часу цей жанр якнайкраще підходив для авторів газети. Це оперативний жанр, за допомогою якого можна розгорнуто інформувати про подію, на якій здійснюється великий обмін інформацією (конференція, засідання, мітинг, збір, віче, семінар, нарада тощо), викласти основні теми, положення та ідеї доповідей, виступів, де в якості деталей виступають окремі репліки, пряма і непряма мова, цитати [4].

У практиці «Тернового поля» використовувався переважно хронікальний інформаційний звіт без авторського коментаря. Елементами аналітичного звіту можемо вважати виокремлення найбільш актуальних проблем,

порушених у виступах доповідачів. Віднаходимо й тематичний звіт, коли автор порушує хронологічний порядок подій, відмовляється від побічних деталей і зосереджує увагу на виступах конкретної тематики. Жанровим вимогам звіту відповідають матеріали: «Перша звітно-виборна конференція» (Товариства української мови ім. Т. Шевченка) (Ярема Дністренко); «День пам'яті Р. Купчинського»; «До козаків на прощу» про дні пам'яті Берестецької битви; «Україна соборна» про мітинг і живий ланцюг єднання Львів – Київ з нагоди 71-ї річниці злуки; «Сесія великої ради Руху в Хусті» (І. Герета); «На сесії міської ради народних депутатів» (І. Медоборець). Ці матеріали містять основну інформацію (тему, ідею) про подію, відзначаються документальністю, певною суцільністю викладу. Офіційності їм надає використання прямої і непрямой мови, цитат.

Отримання відомостей за допомогою цілеспрямованого опитування, спілкування автори «Тернового поля» застосовували вкрай рідко. Очевидно, це пов'язано зі специфікою збору інформації цим методом. Уперше жанр *інтерв'ю* фіксуємо у номері (№9), присвяченому першій річниці Руху. Це – розмова з В. Бойком і В. Колінцем про здобутки і недоліки ТО Руху та з настоятелем церкви в с. Королівка Борщівського р-ну о. Ростиславом Гладяком. В інших описуваних номерах зустрічаємо лише інтерв'ю Івана Гончара з Яром Славутичем (№6).

Оскільки газета досить послідовно представляла рубрику «Сурмач» (вийшла у шести аналізованих номерах), то закономірно знаходимо на цій сторінці художні твори, зокрема Б. Кайнаренка, М. Стельмаха, Г. Гордасевич, Левка Мільчина (Крупи), О. Германа, Б. Павлівського, С. Чернілевського, Яра Славутича та ін.

Газета часто публікує *передруки*: «У вік XIX чи XXI?» (із газети «Позиція», №4 за грудень 1989 р.); з книги О. Арганянца «Що робити? або Деленізація нашого суспільства – головне завдання дня»; фрагменти зі статті Б. Антоненка-Давидовича «Парадокси епохи» з його посмертної книги «Смерть. Сибірські новели. Завищені оцінки»; «Ми стоїмо тепер, братіє, між двома проваллями» (промова до урядників військових і цивільних козацької України напередодні розриву з Москвою 1708 р.) з «Історії русів» за редакцією О. Оглоблина (Нью-Йорк, 1956. – С. 272-275).

Відзначимо, що підпільні випуски «Тернового поля» мають низький поліграфічний, інколи структурно-композиційний рівень. У перших числах фіксуємо лише дві відносно постійні рубрики «Сурмач» та «Історичний календар». Згодом спорадично з'являються такі рубрики: «З історії визвольних змагань» (№6), яку веде Олесь Бескид; «В останню хвилину» (№8); «Під благословенням Кобзаря», «Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю» (№9); «На честь Кобзаря» (№10); «Історичні силуети» (№11).

З погляду тематики переважають публікації, у яких повідомляється про позиції інститутів влади, опозиційних їм національно-демократичних сил; висловлюються погляди стосовно суспільно-політичної ситуації. Особливе місце належить матеріалам, що розповідають про культурно-мистецькі, наукові, релігійні події та заходи. Ці публікації сприяли піднесенню національної свідомості народу України як основної умови боротьби за її політичну незалежність.

Практикувались тематичні сторінки: «Уклін тобі, Тарасе» (№8); «Бо се голос Духа чуть» (№9) (присвячена річниці Тернопільської крайової організації Народного руху України; складається з передової хронікальної статті, помісячної хроніки справ Руху на Терн опіллї); «Христос воскрес» (№10). Окремо варто відзначити перший тематичний номер газети «Тернове поле», присвячений виборам під гаслом «Рятуймо, українці, Батьківщину» (№7). Цей випуск містить: звернення блоку незалежних демократичних організацій Тернопільщини до виборців області; біографії та передвиборні кредо кандидатів у депутати до ВР УРСР від блоку демократичних сил за виборчими округами Тернопільщини; передвиборну платформу та списки кандидатів до рад різних рівнів.

Варто відзначити, що газета подавала не лише інформацію крайового масштабу, хоча вона, закономірно, переважала, але й багато матеріалів центральних рухівських органів або тих, що стосуються демократичних подій в Україні.

Здебільшого у публікаціях переважає описовість, простий перелік подій та публіцистичний характер викладу. Заголовки матеріалів часто мають агітаційний, пафосний, закличний характер. «Хоч ці видання і не змогли стати повноцінними заміниками чи конкурентами офіційної преси, вони «читалися, передавалися з рук в руки, бо зовсім по-іншому викладали історичні події, друкували матеріали про злочини влади. Ці видання відіграли важливу роль у вільному розповсюдженні альтернативної думки та інформації в новітній історії країни і своєю появою сприяли політичній диференціації офіційних партійних, комсомольських і відомчих видань» [3, с. 16].

Період кінця 80-х – початку 90-х років XX ст. відзначається особливим сплеском громадської активності. Вона виявилася і в масовому самвидаві, який продукували громадські, політичні об'єднання, рухи, партії. «Перебудова створила умови, в яких запити широкої публіки до нової інформації значно перевищували те, що могла запропонувати офіційна преса» [5]. Огляд підпільних випусків газети ТО НРУ «Тернове поле» засвідчує: виключне значення преси та періодичних видань у формуванні нової – демократичної – позиції громадян та розповсюдженні альтернативної думки в новітній історії країни; вираження на сторінках часопису актуальних проблем, що підтверджує тематика публікацій та використання оперативних журналістських жанрів замітки, звіту, рідше інтерв'ю чи аналітичних матеріалів (статті).

Спроба доповнити історію української неформальної преси («альтернативної преси», «перебудовного самвидаву») періоду розпаду радянської системи і становлення незалежної України розглядом перших номерів (№№1-11) газети «Тернове поле» передбачає продовження у вигляді різноаспектних публікацій про це видання.

Список використаних джерел

1. Антологія самиздата / Гл. ред. В. Игрунов; сост. М. Барбакадзе. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: antology.igrunov.ru/1_alexeeva.html
2. Бондаренко С. Народний рух України та його роль у національно-політичному житті наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років: історіографія та джерела// Україна – Європа – Світ: Збірник наукових праць. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка. – 2009. – Вип. 3. – С. 190-204.
3. Вільчинський О. Преса Тернопільщини в період суспільних змін (1989-1991 рр.) // Теле- та радіожурналістика. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка. – 2010. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 15-18.
4. Журналистское мастерство: Учебно-методическое пособие для студентов специальности 03061 «Журналистика». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.media.utmn.ru/library_view_book.
5. Кіпіані В. У пошуках самвидаву // Український журнал. – №4. – 2009. – С. 28-30.
6. Мистецтво репортера. Глобалізація інформаційних процесів і журналістика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: art-hug.com
7. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років): Монографія. – К. : Смолоскип, 2010. – 300 с.
8. smoloskyp.org.ua/-leftmenu-151.
9. Самиздат и новая политическая пресса (по материалам коллекций Москвы и Санкт-Петербурга) / Составители: Е. Струкова, М. Паскалова, С. Соловьева. – Москва - Санкт-Петербург, 1993.
10. Тернове поле. – №1, жовтень 1989 – №11, квітень 1990. – Домашній архів сім'ї Крупів.

The article deals with an attempt to supplement the history of the Ukrainian informal press («alternative press», «predicted self-publishing») in the period of Soviet system disintegration and independent Ukraine formation with the information of the newspaper «Ternove pole (The Thorny Field)» first issues (№№1-11), which can be regarded as secret because of illegal publishing. This material is of great interest for research from the genre, problematic and thematic peculiarities point of view.

Key words: newspaper «Ternove pole (The Thorny Field)», themes, genre, notice, report, interview, article.

УДК 811.111'342.3

І. М. Діяконович

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

CONTRIBUTION OF ENGLISH INTONATION INTO DISCOURSE

У статті підтримується думка про вирішальну роль інтонації в англійській мові, оскільки та сама мовленнєва модель має своє відмінне значення, зважаючи на контекст. Має місце також висвітлення основних функцій інтонації.

Ключові слова: функція, мовець, слухач, емоція, спілкування, розуміння.

It is not new that intonation is important in discourse, but to what extend its role is crucial we will make an attempt to consider. O'Connor and Arnold in their «Intonation of Colloquial English» [8], Cook, Brazil as well as other famous linguists said a lot on the considered matter. Traditionally, according to Roach, intonation has been described as having only two main functions: grammatical, and emotional or attitudinal [9]. Since there are more than those mentioned by Roach to highlight other will be useful in the research. Brazil claims that there is a «...need for stating the communicative value of intonation in terms of the projected contextual implications of the tone unit: only if we regard intonation as a «situation-creating» device, ... can we give proper recognition to its ability to carry independent meanings» [2]. He also says that prominent syllables, like tones, are distributed on the basis of what context of interaction the speaker chooses to project. A summary statement is included about some views on attitudes conveyed by pitch direction which is actual intonation. Data on intonation patterns concentrating on pitch level are followed by the labels of emotional attitudes from phonetic literature. The aim of the research is to look in particular at six key functions of intonation – to express our attitude, to structure our messages to one another, to distinguish grammar patterns, to qualify the type of information to distribute accent among stressed words, to signal the listener the social status of the speaker and to focus attention on particular parts of what we are saying.

A language is concerned primarily with the spoken word. First and foremost it is a spoken thing not a written one. Its appeal is to the ear not to the eye. Even, presently, there are some languages, which have no written script. The information one conveys to a listener by a *spoken* word is expressed by means of words, grammar and intonation. Language conveys very specific information, such as how to get somewhere or what someone is doing. It can be also used beyond the exact meaning of the words to indicate how the speaker feels about what he is saying or how he personally feels at the moment.